

Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi
Norske Reindrifsamers Landsforbund
Nøørjen Båatsoesaemiej Rijnhesaervie

NRL's krav
til reindrifsavtale
2011/2012

Photo: Rolf-Øljan Høgset
Food: Svein Jæger Hansen

Grønnegt. 23, Pb. 508, N-9255 Tromsø

Telefon: 77 69 68 20   Telefax: 77 65 87 19

Org. nr.: 971 436 204

E-post: nrl@nrl-nbr.no

Reindrifftsavtalen 2010 – 2011: En robust reindrifftsnaering – både praktisk og administrativt

1. GRUNNLAG FOR FORHANDLINGENE

Staten ved Landbruksdepartementet og reindrifftsnaeringen, representert ved NRL, inngikk i 1976 en egen hovedavtale for reindrifftsnaeringen. Hovedavtalen er senere blitt revidert. Dagens avtale er fra 26.02.93. I følge hovedavtalen skal partene føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindrifftsnaeringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte politiske mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken.

Partene skal i utgangspunkt forhandle om tiltak som omfatter økonomiske virkemidler. Partene skal også kunne kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av naeringen mot de mål som er fastsatt for reindrifftspolitikken. Dagens reindrifftspolitikk er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992), En bærekraftig reindrifft, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-1992). Stortinget justerer årlig denne politikken gjennom behandling av nasjonalbudsjettforslaget og behandling av reindrifftsavtalen. «En bærekraftig reindrifft» konkretiseres gjennom følgende tre punkt (mål): *Økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft*. NRL har gitt sin tilslutning til denne målsetningen.

Grunnloven § 110a og Sameloven er grunnlaget for regjeringens målsetting om å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Forpliktelser overfor den samiske befolkning følger også av internasjonale konvensjoner, særlig FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater og FNs Erklæring om urfolks rettigheter.

Dagens reindrifftspolitikk er bygd på to selvstendige grunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. For at samene som urfolk skal kunne bevare og utvikle sin kultur, må det legges til rette for kulturell, økologisk og økonomisk bærekraft. For å nå målet om en bærekraftig reindrifft, er det helt avgjørende at det foreligger forutsigbare rammebetingelser som utøverne av reindrifften kan forholde seg til. NRL ser frem til en redegjørelse for hvordan Staten skal gjennomføre regjeringens mål om å sikre en livskraftig reindrifftsnaering i balanse med beiteressursene, og som medvirker til å opprettholde samisk egenart.

2. REINDRIFT - ØKONOMISK, ØKOLOGISK OG KULTURELT BÆREKRAFTIG

Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) fremmer med dette krav om totalramme og fordeling for avtaleperioden 2011-2012. Kravet vil ligge til grunn for de videre forhandlinger med Landbruks- og Matdepartementet.

NRL er opptatt av at reindriften skal være økonomisk, økologisk og kulturelt bærekraftig. Dette forutsetter at næringen gis de rammebetingelser som er nødvendig for å kunne oppnå bærekraft i et langsiktig perspektiv. En bærekraftig reindrift er sammensatt av flere elementer, som grovt sett omfatter produksjonssystemet på den ene siden og forvaltningen på den andre. De viktigste elementene i produksjonssystemet er naturressurser, reineiere og teknologi, mens det i forhold til forvaltningen er samiske institusjoner og storsamfunnets institusjoner.

Pr. i dag foreligger det omforente kriterier for økologisk bærekraft, mens det i forhold til økonomisk og kulturell bærekraft ikke finnes tilsvarende kriterier. I en naturbasert næring vil den økologiske bærekraften være grunnleggende, da dette også danner grunnlaget for næringens økonomiske og kulturelle bærekraft.

En økonomisk bærekraftig reindrift forutsetter god produktivitet og markedstilgang, stabile og forutsigbare beiteressurser, rovviltforvaltning der hensynet til reindriften klart inngår, lavt tapsnivå, lavt kostnadsnivå, rettferdige avgifts- og tilskuddsordninger samt en god pris for de produkter som reindriften produserer.

Reindriften som urfolksnæring er den viktigste samiske kulturbæreren med sin særegne driftsform. Den kulturelle bærekraften innbefatter tilknytning til den lokale samiske tradisjonen, respekt for og verdsetting av reindriftenes nedarvede tradisjonskunnskaper og problemløsningsstrategier samt opprettholdelse av reindriften i et omfang som gir grunnlag for levende samisk lokalsamfunn.

Selvstyre er også et viktig element i ivaretagelsen av den kulturelle bærekraften i reindriften. Det omfatter blant annet reindriftenes deltakelse i utformingen av regelverket som berører næringen og utvikling av egne regelsett. Reindriftenloven av 2007 legger også til grunn en økt grad av selvstyre. Det som imidlertid har vist seg å være en mangel i dagens situasjon er egnede konfliktløsningsordninger og organer som kan løse konflikter innenfor rimelige kostnadsrammer.

Imidlertid har ordninger som sikrer overføring av kulturelle verdier og kunnskaper gradvis blitt bygget ned og i avtalesammenheng blitt bortprioritert.

Både økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft forutsetter stabilitet og forutsigbarhet i styringssystemet og i de institusjonelle ordningene. Dette vil også være en viktig forutsetning for ivaretagelsen av selvstyreaspektet i reindriften.

En økologisk bærekraftig reindrift avhenger i stor grad av balansen mellom beiteressurser og reintall. Stabile beiteressurser har en avgjørende betydning for hvorvidt denne balansen opprettholdes. For å nå målsetningen om en bærekraftig reindrift forutsetter dette at staten fører en ansvarlig arealpolitikk med vekt på natur- og miljøhensyn, og en langsiktig og forutsigbar forvaltning og vern av reinbeiteområdene. Forutsigbarhet i forhold til arealsituasjonen er spesielt viktig med hensyn til å få på plass et reintall som er tilpasset stabile beiteressurser, samtidig som reindriften kan opprettholde en driftsstruktur som bidrar til en bærekraftig reindrift.

Reindriftsamene har i generasjoner forvaltet naturressursene med utgangspunkt i at naturgrunnet skal kunne danne grunnlag for at reindriften forblir levevei for fremtidige generasjoner. Gjennom aktiv bruk har man forvaltet reindriften "kulturlandskap", som igjen har gode levevilkår for et rikt biologisk mangfold. Reindriften forvaltning og utnyttelse av lokale ressurser som utmarksbeite, skog, fjell, vassdrag, vilt og fisk har bidratt til bærekraftig utnyttelse av store sammenhengende områder med villmarkspreget natur og et rikt mangfold av fisk og dyreliv, og som har stor samfunnsmessig verdi. En aktiv tradisjonell reindrift vil fortsatt være en av grunnpilarene for bevaring av et rikt naturmangfold også for kommende generasjoner, og som kan utnyttes til verdiskaping i pakt med økologisk forvaltning av arealene.

Fra NRLs side er man derfor opptatt av å understreke at problemet med for høyt reintall i Finnmark relaterer seg til et fåtalls distrikter. Problematikken kan heller ikke løsrives fra det faktum at hyppigheten av arealinngrep gjør det vanskelig å få på plass et balansert reintall i tråd med bruksreglene, samtidig som fellesbeitearealene legger til rette for posisjonering i forhold til tilgjengelige beiter. Det må derfor legges inn en betydelig innsats for å få på plass siidagrenser innenfor vinterbeiteområdene som bidrar til et rammeverk som reieierne kan forholde seg til.

Det knytter seg også utfordringer til oppfølging av arealsaker. Mange distrikter opplever dette som svært krevende og medfører et betydelig merarbeid for distriktene. Mange distrikter har verken økonomi eller menneskelige ressurser til å følge opp arealsakene på en tilfredsstillende måte. Dette er en situasjon som må bedres betraktelig slik at reindriftsutøverne står sterkere rustet til å ivareta reindriften sine interesser i disse sakene.

En bærekraftig reindrift forutsetter også at rovviltsituasjonen kommer under kontroll. Nyere forskningsprosjekt har bekreftet at reindriftenes observasjoner og vurderinger avspeiler virkeligheten med hensyn til forekomst av rovvilt og tapsnivå.

Erstatningsutmålingene er ikke i overensstemmelse med de reelle rovvilttapene, noe som medfører en svekket økonomi i næringen. Dette forsterkes ytterligere ved at noen ikke oppnår den produksjon som kreves for å kunne oppnå tilskuddene til siidaandelene. Dagens tilskuddsordninger er bygget opp rundt en forutsetning om at det ikke foreligger tap av rein, noe som står i sterk motstrid til dagens virkelighet. Dette er med på å forverre en allerede vanskelig situasjonen for tapsrammede distrikter. NRL opplever i dag at rovviltproblematikken er blitt en kastball mellom Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Det er viktig at det blir ryddet opp i dette ansvarsforholdet, slik at reindriften har én part å forholde seg til.

Reindriften er det viktigste materielle grunnlaget for samisk kultur og samfunnsliv og har stor betydning lokalt og regionalt i forhold til sysselsetting og inntjening i den regionen hvor produksjonen foregår i. For at reindriften skal være en framtidig garantist for å ivareta og styrke samisk kultur og bidra til samfunnsutvikling, må næringen ha gode rammevilkår som tilrettelegger for en bærekraftig utvikling i tråd med tradisjonell reindriftnutøvelse og verdigrunnlag.

For at reindriften skal kunne ha gode vilkår for framtiden, må det legges til rette for at ungdom satser på reindriften. Det må derfor knyttes gode ordninger opp mot sideordnet rekrutteringsandel, slik at det blir et samsvar mellom rettigheter og plikter for den som på sikt skal overta siidaandelen. Denne ordningen må ses i sammenheng med tidligpensjonsordningen, hvor målet må være å sikre det økonomiske grunnlaget både for den som skal trappe ned og den som skal bygge opp sin reindrift.

Markedssituasjonen for omsetning har forverret seg de senere år. Utfordringen framover vil derfor være å få på plass stabil og langsiktig markedssituasjon som forankres i hele verdikjeden. Reineierne må fokusere på kvalitet og være sikret leveranser til slakteriene, og slakteriene må bidra til markedsføring og distribusjon slik at reinkjøttprodukter kommer ut på markedet. Fra reindriftenes side har det vært ønskelig å slakte mer enn det som det har vært mulighet for, men dette har dessverre ikke latt seg gjennomføre i og med at markedstilgangen har vært vanskelig de to siste årene. Merkevarerbygging, produktutvikling, salg og markedsføring vil stå sentralt i forhold til framtidig kjøttproduksjon. Det er derfor viktig at Markedsutvalgets generiske markedsarbeid fortsetter. Det vil også være viktig at det legges til rette for at reindriftssamenes kunnskap om ivaretagelse av biprodukter av rein og utnyttelsen av disse blir bevart og videreutvikles.

3. SENTRALE UTFORDRINGER I REINDRIFTEN

Hovedutfordringene i reindriften pr. i dag kan sammenfattes i 8 hovedpunkter:

- Sikring av reinbeitearealene
- Markedssituasjonen for omsetning av reinkjøtt
- Slakte/Mottakssituasjonen i Vest-Finnmark
- Kompensasjon for tap av tilskudd/inntekter som følge av slaktesituasjonen
- Rovviltsituasjonen
- Rammevilkår som gir reindriftnæringen mulighet for å oppnå målet om selvstyring og større medinnflytelse.
- Likestilling i reindriften
- Inntektsheving

3.1 Sikring av reinbeitearealene

Regjeringen har påpekt behovet for en bedre sikring av reindriften arealer, samt skape forutsigbare og langsiktige rammebetingelsene for reindriftnæringen. Med utgangspunkt i dette, forventer NRL at Regjeringen utarbeider et konkret innhold i arealpolitikken.

NRL har i flere år uttrykt bekymring over ikke-bærekraftig arealplanlegging, arealdisponering og klimaendringer. Bedre sikring av reinbeitearealer krever langsiktig planlegging hvor også reindriften gis en reell mulighet til deltakelse og medbestemmelse.

Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy i arbeidet med å sikre reindriften beitearealer. Utfordringen nå er å gjøre næringen økonomiske rustet til å følge opp de ulike prosessene, slik at de kan forsvare sine interesser på en bedre måte enn hva som er tilfellet i dag.

I dag opplever reindriften et stort press på beitearealene i form av ulike utbygginger og annen ny bruk av våre områder. Effekten av dette kan ofte være påvisbar på flere kilometers avstand fra inngrepet/forstyrrelse kilden. Dette gjør bl.a. at reinen får mindre valgmuligheter med hensyn til beiteplanter. Den tvinges til å beite på mindre verdifulle planter, noe som går utover vekst og kondisjon. Det kan føre til overbeskatning av de viktige lavmattene ved at reinen må kompensere for dårlig beiteopptak i barmarkstiden samt at reindriften blir påført merkostnader som følge av merarbeid.

NRL er fornøyd med at Reindrifftsforvaltningen har prioritert å igangsette arbeidet med revisjon av Reindrifftas interesse-arealbrukskart og forventer at dette arbeidet slutføres i inneværende år.

Det store antall av arealinngrep nødvendiggjør en kartfesting av de ulike inngrepene innenfor distriktene, blant annet for å kunne vurdere de akkumulative konsekvensene de ulike inngrep har hatt for reindriften.

NRL ønsker også å vise til at Reindrifftsforvaltningen ikke har prioritert arbeidet med arealforvaltning i reinbeiteområdene i tilstrekkelig grad, og forventer at dette rettes opp ved at det settes inn ressurser ved regionkontorene slik at kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for beslutninger i styrende organer blir bedre.

Kompetanseheving om reindrift og lovverk som regulerer arealforvaltningen er også påkrevd i kommuner og fylker hvor det utøves reindrift. I denne forbindelse er NRL opptatt av at man må se reinbeitearealene i sammenheng og at myndighetene stimulerer til interkommunal samhandling om arealprosessene og arealplanene slik at man ser ting i et helhetsperspektiv i arealforvaltningen. NRL er positive til å delta i kompetanseoppbygging om reindrift i kommunal- og fylkeskommunal sektor og ønsker samtaler med LMD om oppbygging av ressursentre i reinbeiterregionene som kan ivareta denne funksjonen. I denne sammenhengen er det på sin plass å minne om at i en helhetlig ressursforvaltning inngår beskyttelse av naturgrunnlaget for urfolks næringer.

NRL imøteser også regjeringens lovnad om at de akter å sette i gang arbeidet med statlige planretningslinjer for å sikre reindrifftas arealressursgrunnlag og forventer at dette arbeidet prioriteres slik at retningslinjene kan foreligge til høring i løpet av året.

Avklaring av beitebruk og beitekonflikter internt i reindriften og rettslige forpliktelser på dette området.

I 1999 kom Domstolkommisjonen til at Grunnlovens § 110 a stilte opp et ansvar for statens myndigheter til å ivareta hensynet til samisk språk, kultur og leveveger ved organisering av domstoleene. En del av dette er fulgt opp ved etablering av Indre Finnmark Tingrett 1 2004. For Reindriften er dette ansvaret ikke fulgt opp tilstrekkelig. Særlig i Finnmark har uklare rettsforhold skapt konflikter, vanskelige arbeidsforhold og kostnader for reindrifftsutøvere, og som går utover intensjonen for å ivareta den samiske kultur og leveveger. NRL ber staten opprette uavhengig organ som kan avgjøre for beitebruk og beiterettigheter innen reindriften.

NRLs mener det er behov for enighet om grenser mellom reinbeitedistrikt og siidaer samt enighet om beitetider for de ulike årstidsbeitene, særlig i Finnmark.

Reindriftsforvaltningens forsøk på dette har vist seg å ikke føre frem, til tross for betydelig ressursbruk både økonomisk og personellmessig over flere år.

NRL er av den oppfatning at avklaring av beitegrenser primært skal skje på grunnlag av frivillige avtaler mellom siidaer og distrikter. I tilfeller der det foreligger uenigheter om grensefastsetting, må det snarest opprettes egen beiterettskommisjon som er underlagt Finnmarkskommisjonen eller lignede organer. Denne kommisjon skal fatte beslutning på grunnlag av reindriftens rettsoppfatning og dokumentert bruk basert på alderstids- og sedvanemessig bruk av beiteområder. NRL krever at dette avklares i løpet av årets forhandlinger.

- Regjeringen må utarbeide et konkret innhold i arealpolitikken.
- Distriktene må tilføres økte ressurser i arbeidet med arealsaker.
- Det må utarbeides beitebruks- og inngrepskart for de ulike distriktene.
- Oppretting av beiterettskommisjon

3.2 *Markedssituasjonen for omsetning av reinkjøtt*

Markedsutvalget har kommet godt i gang med markedsarbeidet. I arbeidet har man hatt god hjelp av Statsråd Brekk og andre aktører i verdikjeden. Gode innspill har blitt vurdert. Noen av dem har blitt iverksatt og gjennomført. Markedssituasjonen har medvirket til at starten på markedsarbeidet har vært svært ressurskrevende. Det forventes også at det vil bli det i det videre arbeidet.

Utvalget har utarbeidet en langsiktig markedsplan som inneholder konkrete tiltak for det videre arbeidet. (vedlagt) NRL ser at det er viktig å involvere næringen og aktørene i dette.

Dagens sekretariat fungerer meget bra, men man ser at det er behov for å kunne bruke annen kompetanse. Det er ikke tatt høyde for dette i markedsplanens budsjett.

3.3 *Slakte/mottakssituasjon i Vest-Finnmark*

NRL har i flere år forsøkt å finne fram til ordninger som vil forbedre slaktesituasjonen i reindrifta og spesielt i Vest-Finnmark. Dette forsøket har dessverre ikke resultert i noen fremgang som har forbedret den vanskelige situasjon som reindrifta er i. Erfaring fra de siste slaktesesongene har vist at problemene i tilknytning til slakte- og mottakssituasjonen av rein vanskelig kan løses med de muligheter som eksisterer per dags dato. NRL ser at realitetene i situasjonen er sammensatt og at det ikke finnes noen enkel løsning som kan avhjelpe situasjonen umiddelbart om ikke markedstilgangen for reinkjøtt endres dramatisk innen kort tid.

NRL anser situasjonen i Vest-Finnmark som spesielt utfordrende, og vil derfor be om at forhandlingspartene nedsetter en arbeidsgruppe som skal komme med forslag til hvordan slakte- og mottakssituasjonen kan forbedres. I dette ligger også markedsadgang for det reinkjøttet som eventuelt blir slaktet og foredlet. Sammensetning og mandat for gruppa avklares i løpet av forhandlingsperioden.

3.4. Kompensasjon for tap av tilskudd/inntekter som følge av slaktesituasjonen

Slaktesituasjonen i Finnmark har medført at reineiere som gjennom flere år har fulgt intensjonen med reindriftsavtalen og regelverket for øvrig, er blitt økonomisk skadelidende ved tap av tilskudd fordi de ikke har fått levert rein til slakting innenfor den fastsatte tidsrammen. NRL mener derfor at kravet om en økonomisk kompensasjon ikke vil være urimelig sett i forhold til den situasjonen som er oppstått, og som ligger utenfor disse reineiernes kontroll.

3.5. Rovviltsituasjonen

Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) mener at statens rovviltpolitikk er kommet helt ut av kontroll, blant annet i forhold til underestimerte rovviltbestander og misforholdet mellom tap og erstatning. Store rovviltbestander leder til et uakseptabelt omfang av rovvilt drepte rein, noe som setter reindriften i en uholdbar situasjon. Rovviltsituasjonen har en styrende effekt på reindriften uten at næringen selv har mulighet til å kontrollere situasjonen. Den kritiske rovviltsituasjonen krever strakstiltak for statens side.

Når det gjelder ansvarsforholdene innad i departementene, opplever vi at rovviltproblematikken er blitt en kastball mellom Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Miljøverndepartementet (MD). Mens LMD skal ivareta næringsaspektet i reindriften, foretar MD seg lite i forhold til å redusere rovdyrtapene. Dette kan få alvorlige konsekvenser for mange reineiere på grunn av store rovdyrtap må slakte produksjonsdyr for å oppnå tilskudd. Dette er en helt uakseptabel situasjon. Fra NRLs side forventes det at departementene samkjører sektoransvaret slik at det blir klart hvilket departement NRL skal forholde seg til i rovviltspørsmål.

- Stortingets intensjon i rovviltmeldingen samt vedtak om fastsetting av bestandsmål må følges opp snarest.
- Reindriftsavtalen og erstatningsordningene for rovvilt må samordnes mellom LMD og MD.

3.6 Reintallstilpasning

NRL viser til totalregnskap for reindriften for 2009, der det fremkommer at reintallet fortsatt ligger på et høyt nivå i Finnmark.

NRL har i likhet med Staten vært opptatt av å få på plass et reintall som harmonerer med ressurstilgangen og som sikrer en økologisk bærekraftig reindrift. Partene er enig i at den nye reindriftsloven er et viktig verktøy i denne sammenheng. NRL viser til at ikke alle distriktene har fått på plass bruksregler. Vi er imidlertid fornøyd med Statsråd Lars Peder Brekks lovnad om at bruksreglene skal være på plass i løpet av 2011, og at det i tillegg utarbeides sanksjonsforskrift for de som ikke innretter seg etter vedtatte bruksregler.

Spørsmålet om et for høyt reintall avhenger av en rekke faktorer. Selv om problematikken med et for høyt reintall i Finnmark gjelder et fåtalls distrikter, bidrar dette til ringvirkninger i distrikter som har et tilpasset reintall. Dette kan løses ved at det nedsettes en uavhengig beiterettskommisjon som kartlegger og fastsetter beitebruken innfor fellesbeiteområdene.

- Det må snarest nedsettes en hurtigarbeidende beiterettskommisjon som skal fastsette beitegrenser i Finnmark
- Infrastruktur i forhold til slakting må være velfungerende

3.7 Likestilling i reindriften

Denne rapporten er et resultat av fjorårets reindriftsavtale, der avtalepartene ønsket å fokusere på å øke kvinners deltakelse i reindriften. Rapporten er oversendt avtalepartene i oktober 2010. Rapporten som tar for seg likestillingstiltak i reindriften viser at det er mange tidligere foreslåtte tiltak som ikke er gjennomført. Utvalget konkluderer med at staten bør ta initiativ til å følge opp rapporteringer om reindriftskvinnenes situasjon, og prioriterer økonomiske og politiske tiltak for å oppnå reell likestilling. NRL mener man blant annet må fokusere på næringsutvikling og kunnskapsoverføring av tradisjonelle kunnskaper.

- Næringsutvikling:
NRL tar initiativ til å igangsette et prosjekt som tar sikte på å utvikle et næringsrettet perspektiv for kvinner i reindriften. I dette ligger mulighetene for samarbeid med VSP-rein.
- Kunnskapsoverføring av tradisjonelle kunnskaper:
BIRGEN-prosjektet har over flere år vært finansiert over RUF. Dersom

prosjektet videreføres, vil NRL legge vekt på at resultatene formidles til reindriftsnæringen. NRL vil at Birgen-prosjektet skal utvikle modeller som også tar for seg økonomiske perspektiver for gjennomføring for slik kunnskapsoverføring, som kan bidra til både kvinner og menn i reindriften kan nyttiggjøre seg av dette. Praksisstipend kan være et eksempel på dette.

NRL vil arbeide videre med de problemstillinger som utvalget fremlegger.

3.8 Inntektsheving og andre tiltak

Sideordnet rekrutteringsandel må være berettinget til tilskudd på lik linje med siidaandel.

- Selvstendig rett til tilskudd for sideordnet rekrutteringsandel.
- VSP-Rein:
NRL anser at det i denne fase av verdiskapingsprogrammet er viktig å følge opp igangsatte verdiskapingsprosjekter.
- Forskning:
NRL vil at det skal satses på forskning som kan bidra til økt spisekvalitet på produkter av rein.

4. NRL'S FORHANDLINGSUTVALG KREVER AT FORHANDLINGSRESULTATET MEDFØRER AT:

- Reindriften skal økonomisk sett ha en kronemessig lik inntektsutvikling som andre grupper i samfunnet.

I kravet ønsker vi å prioritere følgende:

- Økning av inntekter må avspeiles gjennom økte budsjettmidler
- Få etablert stabile og forutsigbare markedsordninger som legger grunnlag for en bærekraftig reindrift.
- Rammevilkårene for distriktene må styrkes.
- Sikring av arealer som et ledd i en bærekraftig reindrift

NRL mener at en tilstrekkelig inntektsutvikling og målrettet bruk av virkemidlene er nødvendig for å nå de overordnede målene om en bærekraftig reindrift i alle deler av

landet, og som det er en bred politisk oppslutning om. Avtalepartene har hatt oppmerksomhet omkring disse spørsmålene de siste årene. Utviklingen i noen av reinbeiteområdene viser at det er behov for å forsterke tiltakene.

NRLS KRAV TIL ØKONOMISKE TILTAK

4.1 Økonomisk ramme

Kostnadene viser en økning utover ordinær prisstigning, og denne økningen må kompenseres. Totalregnskapet for 2009 viser en relativ stor kostnadsøkning i næringen, som bidrar til en negativ inntektsutvikling, jfr. tabell 4.4.1.

Vederlag for arbeid og kapital har gått ned med kr 14 098 mens dette pr. årsverk utgjør en nedgang på kr 9 106. I tillegg forventes det en betydelig prisnedgang på reinkjøtt. Det forventes heller ingen konjunkturedringer i 2011/2012.

Den økonomiske rammen for avtaleåret 2011/2012 kreves satt til 125 mill. kroner.

4.2 Utviklings - og investeringstiltak

I forbindelse med bruksreglene må det forventes at distriktene trenger oppgradering av slakte-/skillegjerder og gjerder mellom reinbeitedistrikter. Reindriftens Utviklingsfond må derfor tilføres friske midler til dette.

NRL mener at reindriften må ha en gunstig låne- og etableringsordninger. Dette vil være særlig viktig i forhold til ungdom i etableringsfasen, noe som også vil bidra til å sikre rekrutteringen i reindriften. NRL forutsetter at ordninger med investerings-tilskudd og lån etableres, slik at dette bidrar til smidige generasjonsoverganger for å opprettholde nødvendig arbeidskapasitet i siidaen. Ordningen med lavrisikolån og rentestøtte bør etter NRLs syn vurderes og gjøres gunstigere enn dagens ordninger.

4.3 Konfliktforebyggende tiltak

Tiltaket videreføres.

Det avsettes inntil 2,0 mill.kr.

4.4 Spesielle tiltak i rovviltutsatte områder

Rovviltsituasjonen i mange reinbeiteområder er kritisk, og fører til at mange reineiere sliter økonomisk som følge av dette. Deler av tapene erstattes, og produksjonspremien er innbakt. Imidlertid er kravet for å få de øvrige direkte tilskudd at man har slaktet for kr 50 000 i siidaleders merke, og rovvilttapene fører til at de mest rovviltutsatte distriktene ikke oppnår dette kravet. De må dermed slakte en større del kalv og produksjonsdyr enn det som er mulig i forhold til å opprettholde reproduksjon.

Dagens reindrifftsavtale er knyttet opp til skatte- og avgiftsregelverket. Deriblant er krav for å oppnå tilskudd satt til det samme som merverdiavgiftslovens krav til omsetning. For områder med store tap bør kravet for å oppnå tilskudd også knyttes til merverdiavgiftsloven slik at det lempes på kravet til omsetning på kr 50.000 hvert år, men kun kreves at siidaandelen er registrert i merverdiavgiftsmanntallet.

4.5 Reindriftens Utviklingsfond

I forhold til reindriftens behov for utvikling og som et ledd i å bedre lønnsomheten, krever NRL at bevilgning til RUF økes fra 30 mill. kroner til 45,5 mill. kroner.

Distrikt 9 Čorgaš og distrikt 13 Lágesduottár / Polmak og Karasjok reinsogn

NRL er fornøyd med at statsråd Lars Peders Brekk har gitt uttrykk for at det skal bygges gjerde mellom distrikt 9 Čorgaš og distrikt 13 Lágesduottár/Polmak og Karasjok reinsogn.

NRL krever at det over Reindriftens Utviklingsfond avsetter midler til følgende tiltak for 2010/2011:

- 9,0 mill kroner til gjerde mellom distrikt 9 og 13
- 4,0 mill kroner til forskning og veiledning
- 7,7 mill kroner til Verdiskapingsprogrammet for reindrift
- 2,0 mill kroner til reindriftssamisk næringsutvikling
- 2,0 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak
- 2,0 mill kroner til fagbrevordningen i reindriften
- 5,0 mill kroner til markedstiltak

For øvrig kan fondets midler nyttes til:

- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker
- gjeterhytter og øvrige reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg
- refusjon av dokumenterte utgifter, til deltagelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindrifftsutøvere
- støtte til tiltak for reindriftnæringen som følge av klimaskapte endringer
- sikring av reindriffts beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindriffts arealer
- andre praktiske tiltak innenfor reindriften, herunder transport av rein
- gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse
- andre faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging
- utvikling av binæringer og til formål av generell kulturell betydning for reindrifftsamene

- 1-2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning

5. KOSTNADSSENKEDE OG DIREKTE TILSKUDD

Det kreves 69,4 mill kroner for avtaleåret 2011/2012 til ulike direkte tilskudd mot 63,1 mill kroner i avtalen for 2010/2011.

5.1 Distriktstilskudd

Antallet saker som berører og har konsekvenser for reindriftsinteressene har det siste tiåret økt sterkt i alle reinbeiteområder. Dette gjelder både offentlige og private utbyggingsaktører. Det har medført at arbeidet og ressursbruken i reindrifta for å ivareta sine interesser har økt vesentlig og langt over det som kan forventes og påregnes av en næring som er av avgjørende betydning for samisk kultur og samfunnsliv.

NRL ber om at distriktstilskuddet økes med kr 10 000 i grunnbeløpet og 3 000 kr per siidandel.

Det avsettes 12,0 millioner til ordningen med distriktstilskudd

5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Reindriftsloven legger opp til at det ved etablering av ny siidaandel, så skal reintallet holdes innenfor det øvre reintall som er bestemt for siidaen/reinbeitedistriktet, og at melding om ny siidaandel skal sendes områdestyret for godkjenning. I tillegg kan ansvarlig leder av en siidaandel bestemme at det skal etableres en sideordnet rekrutteringsandel knyttet til siidaandelen. Loven forutsetter at det ved etableringen av en sideordnet rekrutteringsandel er fastsatt et høyeste reintall som siidaandelen og den sideordnede rekrutteringsandelen i sum må holde seg innenfor.

På bakgrunn av dette mener NRL fortsatt at siidaandel og sideordnet rekrutteringsandel må likestilles i reindriftsavtalen. Målet med ordningen er å sikre rekruttering, og skape trygghet for den sideordnede rekrutteringsandelen.

Det avsettes 68,9 mill til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.

5.3 Etableringstilskudd

I hht. dagens ordning får etablerere et tilskudd på kr. 180 000 fordelt over 3 år. Nyinvesteringer er størst det første året, og det foreslås derfor at beløpet utbetales som et engangsbetrag. Beløpet økes til kr. 200 000.

5.4 Produksjonspremie:

Videreføres.

Det avsettes 25,8 mill kroner til ordningen med produksjonspremie.

b) Kalveslaktetilskudd:

Satsen for tilskuddet økes fra 250 kroner til 350 kroner per kalv.

Kalveslaktetilskuddet beregnes på bakgrunn av slakt frem til 31.12. for alle områder unntatt Vest-Finnmark.

Det avsettes 8,6 mill. kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd.

c) 1) Tidligslaktetilskudd

Videreføres.

Det avsettes 4,0 mill til tidligslaktetilskudd

2) Prøveordning for Vest-Finnmark – slaktetilskudd

Ordningen videreføres, men satsene økes til kr. 20,- i perioden 15.08 – 10.10 og til kr. 16,- i perioden 11.10 – 31.12.

Det avsettes 7,0 mill til ordningen

d) Driftstilskudd

Videreføres med samme satser og ordninger som i gjeldende avtale

Det avsettes 7,0 mill kroner til ordningen.

e) Ektefelle-/samboertillegg:

Videreføres med samme satser

Det avsettes 3,0 mill kroner til ordningen.

Frakttilskudd:

Det avsettes 1,5 mill kroner til tilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg. I områder med mer en 100 km til nærmeste godkjente slakteri skal kunne innvilges tilskudd til transport av levende rein til slakteri etter dette regelverk. Det avsettes 0,5 mill. kr. til dette.

Totalt på ordningen avsettes 2 mill.kr.

Velferdsordninger

Videreføres.

Det avsettes 3,1 mill. kr til ordningen

Tidligpensjon i reindriften

Videreføres med samme satser som i gjeldende avtale

Medlemsavgift til Folketrygden

Ordningen videreføres.

Avløsning ved svangerskap/fødsel

Avløserordning ved svangerskap må følge den lovpålagte permisjonen, slik at reineierne kan ha avløser hele permisjonstiden.

Det avsettes 1,0 mill til avløsning under svangerskap

Organisasjonstilskudd

Med bakgrunn i at det har vært store endringer i forhold til de utfordringer reindriften står ovenfor er det etter NRL sin mening nødvendig at NRL tar større ansvar for informasjon og kursvirksomhet for sine medlemmer.

Organisasjonstilskuddet økes til 7 mill. kroner

Øvrige ordninger som ikke er nevnt spesielt, forutsettes videreført med samme sats som i inneværende avtale.

Kostnader knyttet til bruk av konvensjonsområdet

NRL krever at kostnader til transport, foring, oppbygging infrastruktur som gjerder, pålastingsramper, driftsbygninger og andre nødvendige tiltak for at konvensjonsområdet skal kunne tas i bruk, må bevilges gjennom ekstraordinære midler utenom reindriftsavtalen.

Grensegjerde Norge - Finland

NRL har merket seg at det fortsatt er konflikter i Finnmark med rein som kommer over på finsk side. Vi ønsker en orientering av om hvordan fremdriften i dette arbeidet har vært siden NRL ble orientert om at arbeidet var i gang satt.

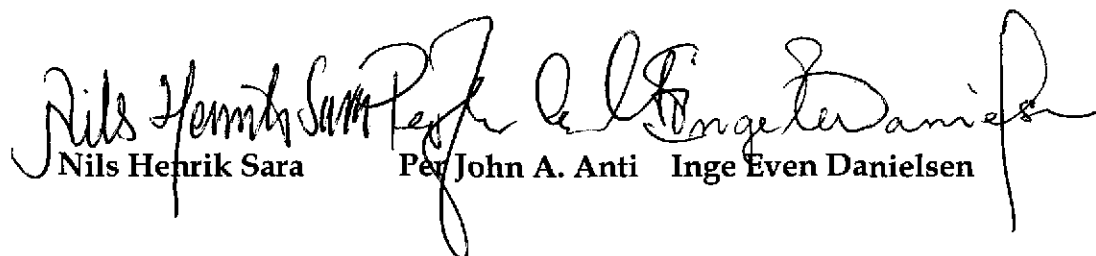
Pensjonspoeng for ektefeller i reindriftnæringa

Rapporten Velferdsordninger (Agenda Utredning 2007) skisserte en aktuell løsning for at ektefeller (primært kvinner) skulle få mulighet til å opparbeide seg pensjonspoeng ved deltakelse i arbeid i reindriften. Dette var tiltak som næringen selv har etterlyst over lang tid. Rapporten tok imidlertid ikke for seg konkrete kostnader, og NRL ønsker å diskutere hvordan man kan realisere disse tiltakene, og hvordan de kan finansieres.

Økonomisk Utvalgs forslag om ny arbeidstidsmåling, besvart positivt juni 2007 er ikke igangsatt. NRL ber om svar på når denne skal gjennomføres.

Tromsø, 05.01.2011

Nils Henrik Sara   Per John A. Anti   Inge Even Danielsen

Saker utenfor reindrifftsavtalens økonomiske rammer

Avgifter

NRL viser til uttalelser fra Roger Schjerva den 14. oktober d.å. vedr. avgifter i reindrifften, hvor han ga uttrykk for at reindrifftens krav om fritak på engangsavgiften på snøskutere ikke kunne innvilges fordi "vi vet jo" at den da vil bli brukt "på fritiden og privat bruk". Han uttalte også at et slikt fritak vil føre til at reieneierne kjøper flere skutere for deretter å "selge videre med økonomisk gevinst".

Disse uttalelsene fant vi så graverende at det ble rettet brev til Finansdepartementet om en redegjørelse for hvorvidt denne uttalelsen var representerte Regjeringens syn i avgiftssaken. I samme brev ba vi om svar på følgende spørsmål:

- Representerer Schjervas uttalelser Regjeringens syn i saken om avgifter i reindrifften, og er dette hovedårsaken til at vi ikke har fått noen løsning på avgiftsspørsmålet?
- Har Regjeringen skrinlagt arbeidet med å få på plass en rettferdig avgiftsordning for reindrifften?
- Hvis ikke, når kan vi forvente en løsning i saken?

Statssekretær Roger Schjerva besvarte brevet ved å vise til at hans uttalelser reflekterer de vurderinger som er gjort i forhold til avgiftssaken i reindrifften, og at dette er vurderinger som Regjeringen stiller seg bak. Han uttalte også reindrifften ikke kan påregne noen løsning i avgiftsspørsmålet med en begrunnelse som vi oppfatter er bunnet på vurderingen om misbruk fra reindrifftens side.

NRL kan ikke se at det foreligger saklige begrunnelser for at reindrifften skal ha dårligere avgiftsbetingelser enn andre næringer. Avgiftsspørsmålet må derfor finne en snarlig løsning.

Kartlegging av resultatoppnåelse i prosjekter som er finansiert av VSP-rein og RUF

VSP - rein har eksistert siden år 2000, og det bør derfor foretas en kartlegging av hvorvidt prosjektene som er finansiert over denne ordningen har lyktes i hht. intensjonene.